

ISTORIOGRAFIE

Texte și documente inedite Istoria muzicii în autobiografii (XVI)

Fondul Ciprian Porumbescu

Viorel Cosma

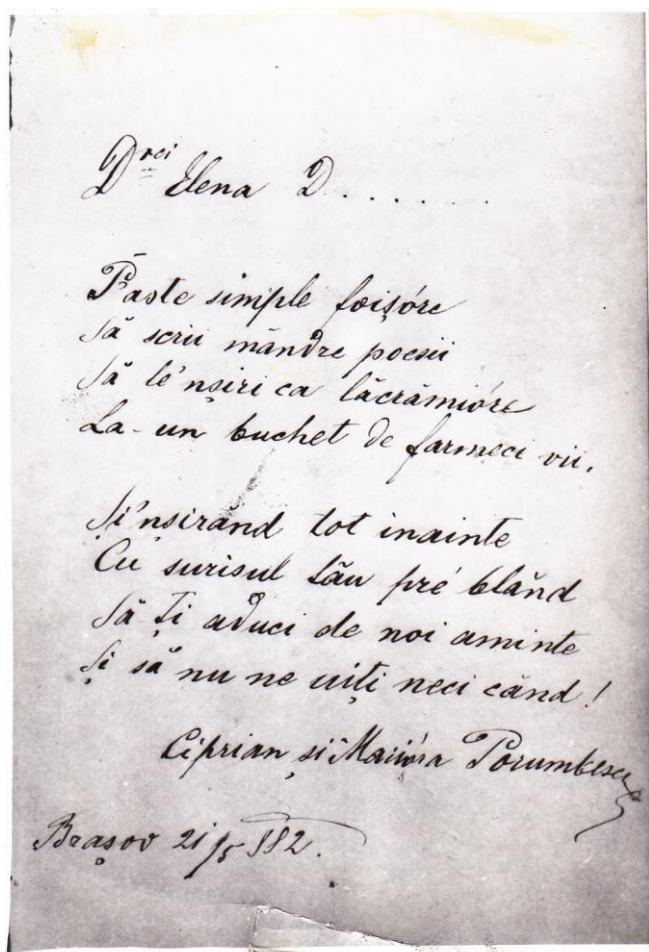
Puneți un pahar cu vin și pentru mine (II)

(continuare din Muzica nr. 2/2017)

Duminică, 23 Faur. Compun o liturghie pentru post, pe care le-o trimit seminariștilor Astăzi, e la noi lăsatul secului. Îl așteptăm pe Kramer și Corvin. După amiazi, venim, în adevăr, bine încizmuiți. A fost și Ciornei. Petrecurăm foarte bine și cordial. Kramer mi-e foarte drag. Jucărăm „Preference” și mâncărăm minunate gogosi. Apoi, jucărăm „Kauflet”. Kramer e hazliu; și râdem mult. După cină, mai jucărăm „Douăzeci-și unu” și ne culcarăm. Cei doi voiau să plece acasă, dar i-am oprit, fiind foarte întuneric.

Luni, 24 Faur 1879. Mă trezesc; afară toarnă! Știu că frumos drum au dumnealor la Ilișești. Le deterăm umbrele și se cam duseră...

Peste zi, se face cald și plăcut. Postim, astăzi, fiind prima zi de post din postul mare. Facem răsadnița; bucuria tatei că iarăși are ocupație, la grădină. Eu scriu piese muzicale (Liturghia). Facem puțină muzică; tăifăsuiesc cu Marica și tata ș. a. m. d.

Marti, 25 Faur. Plecăm la Humor, eu, Marica și bucătăreasa noastră. Drumul prin pădure e foarte rău. La unchiul (Josef) Mally, îi aflarăm pe toți sănătoși și vioși. Tăifăsuim, râdem. Irma (fata lui Mally) e foarte drăguță. Îi acordez, lui tanti, pianul.

După amiază, Marica se duce, cu Irma, la Cerniavscheni. Apoi, se întorc cu domnișoarele Olga și Minția Cemniavschi.

Olga pare a fi îndrăgostită de mine, căci îmi aruncă priviri teribil de arzătoare. După cafea, plecăm. În drum, Marica mai intră la un oarecare Dezalak, unde dă ceva de cusut și de cârpit. Apoi, plecăm. Drumul e plăcut, numai cam răcoare și eu am durere de cap. Când trecurăm prin Ilișești, am căutat să aflu, dintre multele luminițe care licăreau din cele case în întunericul nopții, lumina Bertei... dar în zadar. Mi se pare că e să nu aflu și că nu trebuie s-o aflu. O privire către cer mă convinse, totuși, că speranța e un dar al zeilor pentru om. Și, deci, sunt un om și sper.

Ajunși acasă, îl aflarăm în pat pe tata, care era foarte îngrijorat de noi. Ne-a povestit c-am avut musafiri pe medicul județean Kluczenco și pe profesorul gimnazial Dr. Ștefan (Dracinschi). Și mai povestea dânsul cum nu știa s-o scoată la capăt fără bucătăreasă și fără de Marica. Dar totul a decurs bine. Mai luarăm un ceai și ne culcarăm.

Miercuri, 26 Faur 1879. Sunt bine. Afară e frumos, soare. Simtiri primăvăratice înfioară pieptul... Cătu-i de frumos la țară! Marica îl cântă pe Seekadet, iar eu scriu acestea; tocmai execută pasajul.

Cânt și eu, apoi, cu dânsa. Scriu lui Patak o carte poștală. Ziua trece cu taifas și lectură.

Joi, 27 Faur. Astăzi e o zi splendidă. M-aș duce cu drag la Ilișești, dar în inconștient ceva mă oprește. Dar pleacă tata, fiindcă trebuie să-i caute lui Ștefan, care-i transferat acolo, o gazdă. Înainte de amiazi mă tot hârjonesc cu Marica.

După amiazi, ieșim la plimbare, în preajma tatei.

Înainte de plecare, Catrina aduce o scrisoare de la Malo. S-o ia naiba! I-o trimit înapoi. Scrie că să-i declar dacă vreau s-o subvenționez sau ba, pentru ca vrea să pârască

Mergem la plimbare, e frumos dar vânt.

Mergem vorbind, glumind, râzând, până la Markali. Maria e foarte caraghioasă; vântul îi zburlește părul, pălăria și vălul în toate părțile. Nu se mai poate descurca. Să mor de râs, nu alta!

La Markali, am cunoscut-o pe fiica lui, o ființă superlativ de pravoslavnică și bohodeioasă. Markali se plânge de necazul său că trebuie să plece. Luarăm cafeaua. În fine, după ce în zadar l-am așteptat pe Tata, pornirăm. Se făcu cam răcoare. Totuși, glumeam și ne amintirăm atât de plăcut de vara trecută,

pe care o petrecurăm atât de frumos și, totuși, și atât de dureros.

Ajunși acasă, începurăm a ne bucura de drăguța noastră de odăiță și Marica zise:

- Parcă tot mai plăcut e acăsuță decât oriunde...

I-am făcut ceva lectură; în fine, Tata sosi de la Ilișești, aducând știri de la Gorgoneni. Miți a fost nițel bolnavă și arată rău, B și M, sunt bine.

Tata o trimise la poștă cu o scrisoare. Bravo! B e poștăriță?

Bine. Adorata, scumpa mea Bertă!

După amiază, altă tăifăsuire, cetire de ziare și scrisori, apoi ne culcarăm, pentru ca fiecare dintre noi să viseze despre ceea ce-i umple inima. Maria va visa, desigur, de țigani, fiindcă, în plimbarea noastră, am văzut 2 puradei de țigani, goluți, cari i-au plăcut foarte mult.

Vineri, 28 Faur 1879. Mă scol și scriu piese muzicale. Astăzi postim, cu tot răzvrătitul și protestul meu. Trăiască! Scriu piese muzicale. Se decide ca mâine să plecăm la Pojorâta. După-amiază, înscriu felurite femei care plătesc sărindare și râd cu Maria, care, înaintea femeilor, face o față atât de gravă, de parcă ar fi o ditai mamă preoteasă bătrână...

Trimitem și la Ilișești. Marica le scrie copilelor câteva rânduri; scriu și eu ceva. Trimisul veni de la poștă cu scrisori și gazete. Și Mina ne-a scris o foarte drăguță și glumeață scrisoare. B. n-a scris, n-a avut răgaz, fiindcă cocea gogosi.

Sâmbătă, 1 Martie. Mă scol la ora 4 și pornesc la Pojorâta. Maria voia să plece și dânsa, dar, afirmându-se felurite răsgândiri, dânsa rămâne acasă. Plec singur.

În Humor, descind la unchiul; termin diverse comisioane și plec mai departe. La Vama, poposesc la ratuș (rateș, han). La continuarea călătoriei prin sat, îi întâlnesc pe Albu, Cobjanschi și Sebi. Acesta din urmă mai avu nerușinarea de-a mi se adresa mie. La ora 3, ajung în Câmpulung și descind la Ciupercovici. Voevidca e acasă; a trecut, în fine, examenul. Petrecem cordial, apoi plec mai departe și, la ora 6, ajung la Pojorâta.

Pe Ștefan nu-l aflai acasă; firește, era la mireasa lui! În fine, vine. Tăifăsuim; dânsul nu poate pleca împreună cu mine acasă, ceea ce mă indispune destul, fiindcă mai ales de asta

am venit pân'aise. Mai scriu o scrisoare acasă și mă culc de timpuriu, fiind foarte trudit. Ștefan se mai duce la Usturoienii săi.

Duminică, 2 Martie. Mă scol, dejunez, vine Zielenecki. La administratorul silvic voiam să mergem; dar dânsul a plecat adineaori la Poiana Dornei. Ne ducem la un vinișor și, la 11 și 1/2, merg eu cu Ștefan la mireasa lui. O aflarăm scriind. O copilă foarte drăguță, plăcută și bine crescută. Bătrâna e și dânsa o doamnă foarte inteligentă și încă frumoasă. Discutăm una-alta, eu am un teribil rol secundar. Apoi, veni bătrânul Hanel, bunicul copilei; cu dânsul conversez latinește, beau rachiu și iau acolo masa.

Oamenii ăștia îmi plac foarte mult și-l invidiez pe Ștefan pentru parte (partidă) Petrecurăm bine, mai ales că bătrânul mi-a fost pe plac. La ora 4, mă duc la Ștefan și, la ora 5, pornesc, zicându-i posomorâtului, mohorâtului, înzăpezitului munte, sănătate. Am întâlnit nurlii fete Tiptărești, de le-am dat bună-ziua gândindu-mă: Și-n munții aceștia locuiește fericirea și iubirea, și aici oamenii știu ce-i durerea și bucuria, simțindu-le chiar prea aproape profund și necurmat.

Ajunsei la Câmpulung și mersei la Ciupercovici. A doua zi, la **3 Martie**, călătorii mai departe, până la Vama. aici poposii la învățătorul Albu, luai masa și pornii la ora 1. La ora 3, ajunsei la Humor, descinsei la unchiul, mă opri acolo, o oră, și pornii în fine, acasă, unde ajunsei seara, bucuros de-a fi isprăvit în fine această grea și lungă călătorie. Acasă, aflai pe toți bine și scrisori pentru mine.

Dworaki și Onciul îmi scriu că mi-au aflat o lecție de 20 fl.; să viu imediat la Cernăuți și s-o iau în primire. Tata a fost cam nemulțumit și, mai ales, pe Ștefan supărat. Va trebui, așadar, să plec în curând la Cernăuți. Și Schorsch mi-a scris. De la Șiria, primesc S fl.

Martți, 4 Martie. Mă sfătuiesc cu Tata, ca dânsul să plece la Stroiesti și să discute cu proprietara-mare, poate că mi-ar ceda o cameră la Cernăuți. Tata plecă la Stroiesti, iar eu rămân cu Maria, la gospodărie. Deodată, vine un băiat de la școală, cu un bilet de vizită, prin care inspectorul Drogli și medicul județean Dr. Kluczenco se invită la noi! Tot de bine, Moș Mărine! În fine, dumnealor sosesc în adevăr. Maria servește un aperitiv, apoi amiaza și, la ora 3, pleacă dumnealor. Dr. Kluczenco e un om foarte deștept, numai că are o purtare

cam respingătoare și foarte rezervată. Drogli e un vițel, ca de obicei. Între altele ni se plânge la masă că dânsul cumpără, zilnic, 2 ocale de lapte și nu știe ce face nevasta sa cu laptele. Mâine, plec la Cernăuți, dar, mai întâi, aș vrea să trec pe la B. Că doară, de când sunt acasă nu am văzut-o. Sunt foarte intrigat ce fel de răspuns aduce Tata de la Stroiești.

În fine, Tata veni cu știri rele. Doamna nu-mi poate da o cameră. Tata a mai relatat multe. Ceornei a fost și pe la noi. La ora 11, ne culcarăm.

Miercuri, 5 Martie 1879. Ziua trecu cu preparativele pentru plecarea mea. Mă gândeam să mai plec după amiazi, la 11, și apoi, seara, la Ițcani, dar de asta nu se alege nimic, neputând afla cai.

Am cântat cu Maria.

În catedrală, o Liturghie compusă de mine

Joi, la 6. Plecai, în fine, dimineața, cu inima întristată. Îmi era jale foarte. Trecui prin Ilișești și-i mai trimisei lui B. Mii de salutări în gând. După amiazi, ajunsei la Cernăuți și descinsei, deocamdată, la Onciul. Apoi, îl vizitai pe Unchiul și pe Dworski.

A doua zi, **Vineri, 7 martie**, mersei să-mi iau în primire lecția. Doamna mă amână pe după-amiazi; pusei totul la cale; luna viitoare e vorba să încep. M-am dus la Patak și, cu dânsul la Mandicevski. Cântarăm până târziu. Azi, mi-am căutat o gazdă și aflai o cameră destul de cilibie, la un bătrân, Iliasievici, unde a locuit Bucher.

A doua zi, **Sâmbătă, 8 Martie**, am intrat în cvartirul meu. După amiazi, am fost la Seminar și la Procopovici. Seara, am fost la Iulco și jucaram nițel „Kautlabel”. Mă duc acasă, fac puțină rânduială în camera mea; dar deja nu mi-i bine; durerile devin tot mai mari.

Duminică, 9 Martie. Nu mă pot scula. Nenorocul mă persecută sistematic. Am, iarăși, o teribilă durere, dar cu 100 procente mai rea decât cea de mai înainte. Oh, sârmanul de mine! Ce să fac acum? Trimit după Wolan! Nu-i!

Luni, 10. Vine Mayer la mine. Prescrie comprese cu gheață și medicamentele necesare. Și, tot așa-nainte, până-n 16 Martie.

16 Martie 1879. Am îndurat cele mai grozave dureri. Diversi colegi mă vizitară, mijlocind, astfel, legătura mea cu

lumea exterioară. Stăpânul casei și o doamnă, locatară a lui, o anumită Erl, mă îngrijiră și-mi deteră ceva de mâncare. În urmă, mi se făcu mai bine. Inflamația a cedat; numai tumoarea mai stăruie. Dar merge vizibil mai bine și ca în 4-5 zile să mă pot scula.

Luni, 17. Iulio a fost la mine de-a primit câteva comisioane și dispoziții. Ah, Doamne, Doamne, azi e ziua natală a Bertei! Am expediat o ilustrată. O! desigur că-i doresc numai binele.

Martți, 18. Capăt, de acasă, o scrisoare care, în izolarea mea și... trista situație, îmi face mare bucurie. Mayer m-a vizitat, constatând ameliorare; în câteva zile, mă voi scula. Fac, cu doamna mea de casă, decontarea. M-au vizitat Hurtig și Lulo. Trimit Unchiului Mally și luziei cărți poștale cu felicitări.

Bătrânul Ilasievici, ca de obicei mă asurzește cu vorbăria lui.

Miercuri, 19. Mă vizitează ambii Onciuleni. Apoi, capăt bani de acasă, o chetă pentru „Junimea”, 25 florini. După amiazi, mi-a fost foarte jale. Mă simțeam atât de singur și părăsit.

Joi, 20. Mă vizitează Iulio și Onciul. Abia mâncasem dejunul, cineva bate la ușă; cine-i? nu-mi vine a crede ochilor: Bunul unchi Michas care, în plimbarea-i, m-a vizitat și pe mine. A stat la mine peste o jumătate de oră; m-am bucurat foarte. L-am felicitat, astăzi, și pe Tata. Mâine e onomastica lui. Seara, a fost pe la mine Gulovschi și mi se plânse de nenorocul lui, că n-are lecții. Bietul om. Voiam apoi să dorm, dar mult timp n-am putut dormi.

Vineri, 21. Mă trezesc cu dureri de cap. Astăzi, e onomastica bunului, scumpului meu Tată. Afară-i timp posomorât, mohorât. Mi se face foarte a jale și tristețe. Iulio vine la mine. Îmi cumpăr o ulcicuță de smântână acră. După amiazi, dormii oleacă, apoi mă scol-primă dată; sunt foarte slab; mă îmbrac, fac rânduială și-i scriu lui Marica o scrisoare hăt lungă. Și Hurtig a fost la mine. Mă culc timpuriu, fiind foarte debil.

Sâmbătă, 22. Stau culcat până după-amiazi, când mă scol, mă îmbrac, trec puțin dincolo, la vecinul meu de cameră, Andronic. Apoi merg, prima dată, la Unchiul. Acolo e un eveniment îmbucurător: are un fecioraș. Uraa! Apoi vin acasă.

Onciul vine la mine; apoi merg la dânsul, la Societate; apoi viu acasă și mă culc.

Duminică, 23. Mă scol și merg, pe-o clipă, la Iulco; vin, apoi, acasă... Vin la mine Onciul, Cocinschi, Bujor. Tinem o ședință a comitetului.

Luni, 24. Mă duc la lecția mea, la Flondor. După-amiazi, am fost la Universitate. Așa decurse toată săptămâna, până la 1 Prier. De la 8 la 10, sunt mereu la lecție, pe urmă sau la Universitate, sau acasă. După amiazi, cafenea. Săptămâna aceasta, am stat aproape prea mult în cafenea, de-am jucat acolo „Preference” și „Ecarté”. Masa, amiaza și cina, o iau la „Prințul de coroană”.

Sâmbătă, în 29. A murit Chestorul și amicul meu Hofmann. Luni, a fost înmormântarea lui. Toți studenții participară la aceasta. În Piața Unirii, s-a iscat, în timpul înmormântării, un scandal cumplit; popa adică nu voia să fie dus la biserică, pentru că dânsul, înainte de moarte, refuzase să accepte Sfintele Taine. Noi demonstrăm. Popa trebui să cedeze. Noi intrăm în biserică. La mormânt, studentul în filozofie Rump ținu o cuvântare foarte frumoasă, la care am făcut reflecțiunea c-a fost prima, auzită de mine, în care nu s-a amintit nimic de Dumnezeu și de-un Dincolo. Duminică, în 30, s-a executat, în catedrală, o Liturghie compusă de mine.

Luni, 1 Prier 1879. M-am înscris, abia astăzi, căci, din cauza bolii, n-am putut face aceasta mai curând și a trebuit să solicit permisiunea ulterioară. După amiazi, la cafenea, apoi la cursuri. De acolo, plecai cu Iulio, care se mută la mine. În piața-făinii, luăm o hardughie de fiacru Sadaghirean și, cu zgomotoasă hălăcăială, plecarăm la vechea gazdă a lui Iulio, pentru a transporta lucrurile. După ce și asta fu isprăvită cu destule glose și glume proaste, ne aranjăm camera și merserăm ambii la cină. Sosiți acasă, ne culcarăm.

Miercuri, 2 Aprilie. Ne trezim; ambii am dormit rău; eu am visat pe B. Îngrijitoarea veni; ne curăță hainele și ghețele. Iulo îmi ceti din Ahnfrau a lui Grillparzer. Apoi ne culcarăm, așteptând zadarnic o mâncare sau alt dejun, ceva. Dar ne decidem să înlocuim lipsa actuală cu un inzecit dejunel, în timpul vacanțelor. Cu stomacurile hămesite, ne-am dus la treburile noastre. Am primit o scrisoare de la Marica. După

amiazi, ne duserăm amândoi la cafenea și, de acolo, la cursuri. Apoi, mă dusei la Unchiul, până la cină, și jucai „Preference”.

Joi, 3 Prier. Mă duc la lecție. Elevul meu e mereu bolnav. Sosit acasă, aflu o scrisoare de la Marica, în care-mi scrie că bietul Fritz a murit. Aflu aceasta și de la Lichengerger, pe care îl întâlnesc întâmplător în oraș. Peste zi n-a fost nimic deosebit.

(va urma)

SUMMARY

Viorel Cosma

Music History in Autobiographies

The Ciprian Porumbescu Archive

Ciprian Porumbescu (1853-1883) is widely known to have been a creator, violinist and teacher, perhaps the most popular classical Romanian musician after George Enescu. His patriotic songs, his Ballad for Violin and Orchestra and the operetta entitled Crai Nou [New Moon] brought him singular popularity in the nineteenth century. Perhaps if he had not died so young (before turning thirty years old!), the fate of this gifted Bukovinian composer would have been different in the history of Romanian music. Fortunately, musician Ciprian Porumbescu has left behind an autobiographical diary of unmatched literary value in the autochthonous memoir creation.

Traducerea rezumatelor: **Alina Bottez**